

Hall Ticket Number

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Q.B.No.

5	1	1	4	3	2
---	---	---	---	---	---

Booklet Code :

B

Marks : 100

Time : 120 minutes

2PS1

Signature of the Candidate

Signature of the Invigilator

परीक्षार्थिभ्यः सूचनाः

(उत्तरदानात् प्राक् सूचनाः सावधानं पठनीयाः)

1. भवद्भ्यः पृथक् OMR उत्तरपत्रं प्रश्नपत्रपुस्तिकाया सह दीयते । OMR पत्रे उत्तराणाम् अङ्कनार्थमपेक्षितविषयाणां लेखनार्थञ्च तत्र दत्ताः सूचनाः पठनीयाः अनुसरणीयाश्च ।
2. प्रश्नपत्रपुस्तिकायाः OMR उत्तरपत्रस्य च कूटसंख्या समाना अस्तीति अभ्यर्थिभिः द्रष्टव्यम् ।
3. प्रश्नपत्रपुस्तिकायाः उन्मोचनसमनन्तरमेव एते अंशाः अवधेयाः, यथा - (i) प्रश्नपत्रपुस्तिकायाः प्रत्येकस्मिन्नपि पुटे कूटसंख्या (A/B/C/D) समाना स्यात्, (ii) प्रश्नानां क्रमसंख्या (1-100), (iii) पुटानां संख्या, (iv) शुद्धं मुद्रणञ्च । यदि प्रश्नपत्रपुस्तिकायाम् उपर्युक्तांशेषु त्रुटिः भवति, तर्हि परीक्षाप्रारम्भात् पञ्चनिमेषेषु निरीक्षकं संसूच्य, प्राक्तनकूटसंख्यायुक्ता नूतनप्रश्नपत्रपुस्तिका स्वीकरणीया ।
4. परीक्षाप्रकोष्ठे चरवाणी, पेजर, गणकयन्त्रम्, घटी, गणितीयपट्टिकाः इत्यादीनि वैद्युतीयोपकरणानि नानुमन्यन्ते ।
5. प्रत्येकम् अशुद्धम् उत्तरम् अङ्कस्यैकस्य चतुर्थांशम् ($\frac{1}{4}$) अल्पं करिष्यति । यदि प्रश्नः उत्तररहितः त्यज्यते चेत् सः प्रश्नः अङ्कस्यैकस्य चतुर्थांशं ($\frac{1}{4}$) नाल्पं करिष्यति ।
6. OMR उत्तरपत्रे प्रश्नसंख्यामनुसृत्य निर्दिष्टप्रश्नस्य शुद्धं समुचितं वा उत्तरं (1), (2), (3) अथवा (4) इति निर्दिष्टे गोलके कृष्णीकरणीयम् । कस्यापि प्रश्नस्य एकाधिकगोलकेषु कृष्णीकरणेन उत्तरमवैधं भवति ।
7. उत्तरस्य परिवर्तनं नानुमतम् ।
8. प्रश्नपत्रपुस्तिकायां प्रदत्ते निर्दिष्टस्थले एव अतिरिक्तकार्यम् (Rough Work) करणीयम् ।
9. OMR उत्तरपत्रं प्रश्नपत्रपुस्तिकाञ्च निरीक्षकाय दत्वा परीक्षाप्रकोष्ठात् बहिः गन्तव्यम् । यदि OMR उत्तरपत्रं न प्रत्यर्प्यते, तर्हि आपराधिक-अभियोगः भवति ।

अस्यां प्रश्नपत्रपुस्तिकायां शतस्य प्रश्नानां कृते 13 पुटानि, अतिरिक्तकार्याय (Rough Work) पुटद्वयम्, एकं शीर्षकपुटं चाहत्य 16 पुटानि सन्ति ।

2PS1

Booklet Code **B**

SPACE FOR ROUGH WORK

समय: - होराद्वयम्

अङ्काः - 100

सूचना: -

- i) प्रत्येकं प्रश्नस्य कृते एकः अङ्कः । प्रत्येकम् अशुद्धम् उत्तरम् अङ्कस्यैकस्य चतुर्थांशम् (1/4) अल्पं करिष्यति ।
- ii) अधोनिर्दिष्टानां प्रश्नानां कृते प्रदत्तेषु विकल्पेषु शुद्धं समुचितं वा विकल्पं चित्वा नील / कृष्णवर्णलेखन्या (Blue/ Black Ball Point Pen) पृथक्तया प्रदत्ते OMR उत्तरपत्रे निर्दिष्टप्रश्नसंख्यायाः पुरतः विद्यमानेषु गोलकेषु 1, 2, 3 अथवा 4 गोलकं कृष्णीकरणीयम् ।

1. पाठयोजनायां प्रस्तावनायाः उद्देश्यं किम् ?

- (1) छात्राणां मूल्याङ्कनम् (2) नूतनज्ञानप्रदानम्
(3) छात्राणां नियन्त्रणम् (4) नूतनविषयस्याधिगमाय सिद्धतासम्पादनम्

2. हरबर्ट महोदयेन निर्मितायां पाठयोजनायां सोपानानि कति ?

- (1) 7 (2) 9 (3) 12 (4) 5

3. मूल्याङ्कनप्रश्नानाम् उद्देश्यम् इदम् -

- (1) छात्राणां सक्रियतासम्पादनम् (2) छात्राणाम् अनुशासनसम्पादनम्
(3) छात्राणाम् अवबोधस्य परीक्षणम् (4) समययापनम्

4. माध्यमिकस्तरे संस्कृतशिक्षणस्य माध्यमं किं स्यात् ?

- (1) मातृभाषा (2) हिन्दी (3) आङ्ग्लभाषा (4) संस्कृतम्

5. छात्राणां पूर्वज्ञानेन सह नूतनज्ञानस्य सम्बन्धः अनेन सूत्रेण क्रियते -

- (1) सरलात् कठिनं प्रति (2) ज्ञातात् अज्ञातं प्रति
(3) स्थूलात् सूक्ष्मं प्रति (4) विश्लेषणात् संश्लेषणं प्रति

6. हरबर्ट पाठयोजना सोपानेषु इदम् अन्तर्भवति -

- (1) तर्कः (2) लेखनम् (3) सन्नाहः (4) प्रतिपुष्टिः

7. स्पष्टता, सम्बन्धः, व्यवस्था, विधिः इति सोपानानि कस्याः पद्धतेः पूर्वरूपं वर्तते ?

- (1) हरबर्टपञ्चपदीपद्धतेः (2) ह्यूरिष्टिकपद्धतेः
(3) डाल्टनपद्धतेः (4) किण्डरगार्टेनपद्धतेः

8. अधोलिखितकथनेषु किं सत्यम् ?

- (1) छात्राणां श्रवणकौशलविकासाय संस्कृताध्यापकः स्वयं संस्कृतेन व्यवहरेत् ।
- (2) छात्राणां भाषणकौशलविकासाय शिबिरविधेः उपयोगः नास्ति ।
- (3) छात्राणां लेखनकौशलविकासाय माण्टेसरीविधेरुपयोगो नास्ति ।
- (4) शब्दरूपधातुरूपकण्ठस्थीकरणाय आवृत्तिविधेः आवश्यकता नास्ति ।

9. हरबर्टपञ्चपद्यां प्रस्तावना इति कस्य नामान्तरम् ?

- (1) स्पष्टतायाः नामान्तरम्
- (2) व्यवस्थायाः नामान्तरम्
- (3) विधेः नामान्तरम्
- (4) प्रस्तुतीकरणस्य नामान्तरम्

10. अधोलिखितेषु वाक्येषु असत्यमुत्तरं चिनुत ।

- (1) शान्तः आकारः यस्य तं शान्ताकारम् इति तुलनायुक्तेः उदाहरणम्
- (2) भुजगे शयनं यस्य तं भुजगशयनम् इति उदाहरणं व्युत्पत्तियुक्तेः
- (3) 'विष्णुनारायणकृष्णवैकुण्ठविष्टरश्रवाः' इति कोषयुक्तेः उदाहरणम्
- (4) अण्डः, द्विजः, खगः, विहङ्गः इति पर्याययुक्तेः उदाहरणम्

11. यथाक्रमं सज्जीकुरुत ।

- A) सामान्यीकरणम्
- B) प्रयोगः
- C) प्रस्तुतीकरणम्
- D) प्रस्तावना

- (1) B A D C
- (2) A B C D
- (3) D C B A
- (4) C D B A

12. क स्तम्भ - ख स्तम्भयोर्मेलनं कुरुत ।

'क'

- A) दृश्यश्रव्यसामग्री
  - B) पाठयोजना
  - C) प्रत्यक्षविधिः
  - D) भाषाप्रयोगशाला
- (A) (B) (C) (D)
- (1) ii iv i iii
  - (2) iv ii iii i
  - (3) i iii ii iv
  - (4) iii i iv ii

'ख'

- i) प्रभाविभाषाशिक्षणम्
- ii) कक्षावैविध्यसम्पादनम्
- iii) निःसंकोचभाषाभ्यासः
- iv) यथालक्षणं पाठनम्

13. यथाक्रमं स्थापयत ।

- A) गृहकार्यम्
 B) विस्तृतव्याख्या
 C) आदर्शवाचनम्
 D) काठिन्यनिवारणम्
 (1) A B C D
 (2) B A D C
 (3) C D A B
 (4) C D B A

14. नेदं भाषाशिक्षणस्य सूत्रम् -

- (1) सरलात् कठिनं प्रति
 (2) मूर्तात् अमूर्तं प्रति
 (3) दक्षिणतः वामं प्रति
 (4) ज्ञातात् अज्ञातं प्रति

15. अधोलिखितेषु कीदृशं कौशलम् अन्तिमपर्याये शिक्षणीयम् ?

- (1) लेखनकौशलम्
 (2) भाषणकौशलम्
 (3) श्रवणकौशलम्
 (4) पठनकौशलम्

16. काठिन्यनिवारणाय इयं युक्तिः नास्ति -

- (1) पर्यायपदयुक्तिः
 (2) दण्डान्वययुक्तिः
 (3) कोषयुक्तिः
 (4) वाक्यप्रयोगयुक्तिः

17. पाठयोजनायां गृहकार्यसोपानस्य प्रमुखम् उद्देश्यमस्ति -

- (1) पूर्वज्ञानपरीक्षणम्
 (2) पाठ्यांशस्य विस्तृतबोधनम्
 (3) रचनात्मकतायाः विकासः
 (4) मननशक्तेः विकासः

18. पद्यशिक्षणे विधिरसौ नोपयुज्यते -

- (1) सहकारविधिः
 (2) दण्डान्वयविधिः
 (3) निगमनविधिः
 (4) खण्डान्वयविधिः

19. भण्डार्करविधिरुपयुज्यते -

- (1) नाटकशिक्षणाय
 (2) व्याकरणानुवादशिक्षणाय
 (3) गद्यशिक्षणाय
 (4) अलङ्कारशिक्षणाय

20. लेखनकौशलविकासाय को विधिरधिकम् उपयुज्यते ?
 (1) भण्डार्करविधिः (2) शिविरविधिः
 (3) किण्डरगार्टनविधिः (4) जेकाटॉटविधिः
-
21. दशतयी भवति -
 (1) ऋग्वेदः (2) यजुर्वेदः (3) सामवेदः (4) अथर्ववेदः
-
22. आर्यभाषात्वेन प्रसिद्धा भाषा -
 (1) शारदा (2) ब्राह्मी (3) संस्कृतम् (4) देवनागरी
-
23. संस्कृतग्रामः 'मत्तूर' कस्मिन् राज्ये अस्ति ?
 (1) कर्णाटकः (2) आन्ध्रप्रदेशः (3) उत्तरप्रदेशः (4) उत्तराखण्डः
-
24. मेलनं कुरुत ।
 A) कल्पः i) निरुक्तम्
 B) निघण्टुः ii) शाकटायनः
 C) व्याकरणम् iii) अष्टकम्
 D) ऋग्वेदः iv) शुल्बसूत्रम्
 (A) (B) (C) (D)
 (1) iv i ii iii
 (2) iii iv i ii
 (3) i iii iv ii
 (4) ii iv iii i
-
25. किं युग्मं भिन्नम् ?
 (1) कालिदासः - भवभूतिः (2) जगन्नाथः - विश्वनाथः
 (3) शङ्कराचार्यः - राजेन्द्रप्रसादः (4) कबीरदासः - रहीमः
-
26. संस्कृतं द्वितीयराजभाषात्वेन अस्ति -
 (1) कर्णाटके (2) केरले (3) उत्तरप्रदेशे (4) उत्तराखण्डे
-
27. 'अतिस्नेहः पापशङ्की' इदं सुभाषितं वर्तते -
 (1) अभिज्ञानशाकुन्तले (2) कुमारसम्भवे
 (3) मालविकाग्निमित्रे (4) रघुवंशे

28. संस्कृतभाषायाः प्राचीनलिपिरस्ति -

- (1) देवनागरी (2) ब्राह्मी (3) नेवारी (4) मैथिली

29. एतेषु किं भिन्नम् ?

- (1) अभिज्ञानशाकुन्तलम्, विक्रमोर्वशीयम्, मालविकाग्निमित्रम्
 (2) उत्तररामचरितम्, मालतीमाधवम्, महावीरचरितम्
 (3) बुद्धचरितम्, सौन्दरानन्दम्, शारीपुत्रप्रकरणम्
 (4) शिशुपालवधम्, किरातार्जुनीयम्, राघवयादवीयम्

30. संस्कृतभाषायाः वर्गोऽस्ति -

- (1) केण्टुवर्गः (2) शतवर्गः (3) एशियावर्गः (4) तिब्बतीवर्गः

31. याज्ञवल्क्यानुसारेण पाठदोषाः भवन्ति -

- (1) 12 (2) 14 (3) 18 (4) 20

32. भारतसंविधाने संस्कृतस्य चर्चा कस्मिन् परिच्छेदे (Schedule) कृताऽस्ति ?

- (1) प्रथमपरिच्छेदे (2) चतुर्थपरिच्छेदे (3) पञ्चमपरिच्छेदे (4) अष्टमपरिच्छेदे

33. माध्यमिकस्तरे संस्कृतशिक्षणस्य उद्देश्यम् इदं भवति -

- (1) ग्रहणकौशलयोः विकासः (2) अभिव्यक्तिकौशलयोः विकासः
 (3) श्रवण-भाषणयोः विकासः (4) पठन-लेखनयोः विकासः

34. भाषाकौशलाधिगमे कः क्रमः समीचीनः ?

- (1) भाषणम्, पठनम्, श्रवणम्, लेखनम् (2) लेखनम्, पठनम्, भाषणम्, श्रवणम्,
 (3) पठनम्, लेखनम्, भाषणम्, श्रवणम्, (4) श्रवणम्, भाषणम्, पठनम्, लेखनम्

35. संस्कृते भाषणकौशलसम्पादनाय उपयुक्तः उपागमः -

- (1) मनोवैज्ञानिकोपागमः (2) संरचनोपागमः
 (3) सम्प्रेषणोपागमः (4) व्याकरणानुवादोपागमः

36. भाषाधिगमाय एतेषु किं कौशलं प्रधानम् ?

- (1) पठनम् (2) लेखनम् (3) भाषणम् (4) श्रवणम्

37. संस्कृतभाषाशिक्षणस्य समुन्नतौ विधिरस्ति -

- (1) अनुवादविधिः (2) प्रत्यक्षविधिः (3) व्याख्याविधिः (4) टीकाविधिः

38. भाषाकौशलानामधिगमे उपयुक्तः अधिगमसिद्धान्तः -

- (1) गेस्टाल्टसिद्धान्तः (2) शास्त्रीयनिबन्धनम् (3) यत्नदोषसिद्धान्तः (4) सामाजिकानुकरणम्

39. छात्राणां भाषाकौशलानि सम्पादयितुम् उपयुक्तः विधिः -

- (1) व्याख्याविधिः (2) प्रत्यक्षविधिः (3) अनुवादविधिः (4) परम्परागतविधिः

40. उच्चारणसम्बद्धाः दोषाः अनेन कौशलेन निवारयितुं शक्यन्ते -

- (1) लेखनेन (2) पठनेन (3) भाषणेन (4) श्रवणेन

41. संस्कृताधिगमे एतेषु किम् उच्चशिक्षायाः उद्देश्यं नास्ति ?

- (1) कण्ठस्थीकरणम् (2) अनुसन्धानक्षमतोपार्जनम्
(3) तुलनात्मकमध्ययनम् (4) पूर्वपक्षमतसमीक्षा

42. रुचेः सिद्धान्तो वर्तते .....

- (1) तार्किकः (2) धार्मिकः (3) मनोवैज्ञानिकः (4) दार्शनिकः

43. आदौ विशेषं निश्चितं च उदाहरणं प्रदाय ततः परं शब्दविन्यास-व्याकरण-उच्चारणादीनां साधारणनियमकथनं भवति -

- (1) विशेषात् सामान्यं प्रति (2) मनोविज्ञानात् तर्कं प्रति
(3) स्थूलात् सूक्ष्मं प्रति (4) सरलात् कठिनं प्रति

44. संस्कृतभाषायाः अभ्यासे महत्त्वपूर्णा भूमिकां निर्वहति -

- (1) संगणकप्रयोगशाला (2) मनोविज्ञानप्रयोगशाला
(3) संगीतप्रयोगशाला (4) भाषाप्रयोगशाला

45. संस्कृतभाषाशिक्षणे भाष्यविधिः उपयुज्यते -

- (1) प्राथमिकस्तरे (2) उच्चप्राथमिकस्तरे (3) माध्यमिकस्तरे (4) उच्चकक्षासु

46. संस्कृताध्यापकः छात्राणां वैयक्तिकक्षमताः अभिलक्ष्य स्वतन्त्रवातावरणे पाठयेत् । इदं कथनमस्ति -

- (1) मनोगत्यात्मकम् (2) मनोवैज्ञानिकम् (3) प्राविधिकम् (4) मनोदैहिकम्

47. अधोलिखितेषु का सर्जनशीलता ?

- (1) काव्यपाठः (2) काव्यरचना (3) निबन्धपाठः (4) अन्त्याक्षरी

48. अधोलिखितेषु असत्यं चिनुत ।

- (1) संस्कृते पूर्णाधिकारं सम्पादयितुं केवलं भाषाकौशलमपेक्ष्यते ।
- (2) ह्यूरिस्टिकविधिना पद्यशिक्षणं नोपयुज्यते ।
- (3) पद्यशिक्षणं भण्डार्करविधिना नोपयुज्यते ।
- (4) भाषाशिक्षणे प्रत्यक्षविधिः महत्तमोऽस्ति ।

49. सत्यं वद, धर्मं चर, परोपकारी भव एतादृशं शिक्षणं कीदृशं भवति ?

- (1) ज्ञानपरकम्
- (2) मूल्यपरकम्
- (3) शब्दभण्डारवृद्धिपरकम्
- (4) आत्मविश्वासवर्द्धकम्

50. तुलनात्मकाध्ययनक्षमताविकासः कस्मिन् स्तरे सम्पाद्यते ?

- (1) माध्यमिकस्तरे
- (2) उच्चप्राथमिकस्तरे
- (3) उच्चतरमाध्यमिकस्तरे
- (4) उच्चस्तरे

51. ह्यूरिस्टिकविधेः प्रतिपादयिता वर्तते

- (1) किल्पेट्रिक
- (2) हरबर्ट
- (3) आर्मस्ट्राङ्ग
- (4) फ्रोबेल

52. विशेषण-विशेष्यमुखेन अध्यापनं भवति -

- (1) निगमनविधौ
- (2) क्रीडाविधौ
- (3) दण्डान्वयविधौ
- (4) परियोजनाविधौ

53. वस्तुनिष्ठपरीक्षायाः आधिक्यं दृश्यते -

- (1) मुक्तप्रश्नावल्याम्
- (2) साक्षात्कारे
- (3) बद्धप्रश्नावल्याम्
- (4) उत्तरपुस्तिकायाम्

54. समावेशित-शिक्षायाः तात्पर्यम् -

- (1) दूरस्थशिक्षणम्
- (2) बहुभाषीकक्षा
- (3) विषयक्षेत्रीयबालकानां सामान्यकक्षायां समावेशः
- (4) असमर्थच्छात्राणां सामान्यकक्षायां योजनम्

55. समावेशितशिक्षा विशिष्टशिक्षायाः पूरकशिक्षा, इतिकथनम् -

- (1) सत्यम्
- (2) असत्यम्
- (3) सत्यम् असत्यं च
- (4) अनिर्वचनीयम्

56. भाषाधिगमे बालकाः काः बाधाः अनुभवन्ति ?

- A) क्षेत्रियताम्
 B) स्वरतन्त्रिकायाः दोषम्
 C) कक्षाप्रबन्धनदोषम्
 D) अभ्यासाधिक्यम्
 (1) A C D
 (2) A B C D
 (3) B C D
 (4) A B C

57. असमर्थच्छात्राणां भाषाभ्यासे अधोलिखितेषु कारकेषु को न प्रभावयति ?

- (1) मन्दबुद्धिः (2) बालापराधप्रवृत्तिः
 (3) स्वरतन्त्रिकदोषः (4) उच्चबौद्धिकक्षमता

58. समावेशितशिक्षायाः कृते ध्यानं केन आयोगेन प्रप्रथमं दत्तम् ?

- (1) राधाकृष्णायोगेन (2) कोठारी-आयोगेन (3) मुदलियार-आयोगेन (4) यशपाल-आयोगेन

59. भाषाधिगमबाधितानां बालकानां वर्गीकरणस्य माध्यमः अधोलिखितेषु न सम्बद्धः -

- (1) ज्ञानात्मकयोग्यता (2) क्रियाशीलता
 (3) भाषाबोधगम्यता (4) भाषाभिव्यक्तिः

60. अधिगमासमर्थबालकानां कक्षाप्रबन्धनसिद्धान्तेषु न प्रभावी -

- (1) शिक्षणव्यूहः (2) विशिष्टकक्षासंघटनसिद्धान्तः
 (3) समावेशीकक्षासंघटनम् (4) आकलनव्यूहसिद्धान्तः

61. भाषाधिगम-असमर्थच्छात्राणां वैशिष्ट्यं नास्ति -

- (1) अतिक्रिया (2) संवेगात्मकप्रतिरोधः
 (3) अवधानस्य अभावः (4) सामाजिकवञ्चना

62. प्रथमसंस्कृतभाषा-आयोगस्य अध्यक्षः -

- (1) डॉ. सुनीतिकुमारचटर्जी (2) प्रो. सत्यव्रतशास्त्री
 (3) डॉ. सर्वेपल्ली राधाकृष्णन् (4) डॉ. राजगोपालाचारी

63. प्रथमसंस्कृतभाषा-आयोगस्य समयः -
 (1) 1951-52 (2) 1964-66 (3) 1956-57 (4) 1948-50
-
64. स्वतन्त्रभारते प्रथममाध्यमिकशिक्षा-आयोगः आसीत् -
 (1) राधाकृष्णन्-आयोगः (2) राममूर्ति-आयोगः
 (3) कोठारी-आयोगः (4) लक्ष्मणस्वामी मुदलियार-आयोगः
-
65. संस्कृतभाषायाः विकासाय प्रमुखा अशासकीया संस्था वर्तते -
 (1) संस्कृतभारती (2) राष्ट्रियसंस्कृतसंस्थानम्
 (3) प्रसारभारती (4) संस्कारभारती
-
66. “संस्कृतविकासाय दीर्घकालिका दृष्टिः मार्गरूपरेखा” (Vision and Road Map for the development of Sanskrit) इति नामिका समितिः कस्मिन् दिने मानवसंसाधनविकासमन्त्रालयेन रचिता ?
 (1) 17-11-2015 (2) 18-11-2015
 (3) 17-11-2016 (4) 18-11-2016
-
67. भारतीयशिक्षा-आयोगस्य (1964-66) अध्यक्षः आसीत् -
 (1) प्रो. सर्वेपल्ली राधाकृष्णन् (2) प्रो. लक्ष्मणस्वामी मुदलियार
 (3) प्रो. राममूर्तिः (4) डॉ. दौलतसिंह कोठारी
-
68. श्यामफलकाभियानेन (Operation Black Board) सह सम्बद्धा -
 (1) प्राथमिकशिक्षा (2) माध्यमिकशिक्षा (3) उच्चशिक्षा (4) प्राविधिकशिक्षा
-
69. प्रथमतया त्रिभाषासूत्रं वर्णितमस्ति -
 (1) कोठारी-आयोगे (2) लक्ष्मणस्वामी-मुदलियार-आयोगे
 (3) राधाकृष्णन्-आयोगे (4) राममूर्ति-आयोगे
-
70. संस्कृतशिक्षणे सर्वोत्तमभाषाबोधनपद्धतिः वर्तते -
 (1) अनुकरणपद्धतिः (2) श्रवणपद्धतिः (3) मननपद्धतिः (4) निदिध्यासनपद्धतिः
-
71. प्रारम्भिकक्षासु छात्राणां संस्कृते श्रवणकौशलसम्पादने प्रमुखं साधनमिदम् -
 (1) आकाशवाणी (2) दूरदर्शनम्
 (3) भाषाप्रयोगशाला (4) गुरुमुखम्

72. संस्कृतभाषाशिक्षणे गद्यशिक्षणस्य प्रमुखोद्देश्यमस्ति -

(1) ज्ञानप्रदानम्	(2) भावविनिमयः
(3) रसानुभूतिः	(4) लेखनक्षमताविकासः

73. आरोहावरोहस्योपरि बलं दीयते -

(1) गद्यशिक्षणे	(2) पद्यशिक्षणे
(3) नाटकशिक्षणे	(4) कथाशिक्षणे

74. पद्यशिक्षणे प्रभावपूर्णविधिरस्ति -

(1) दण्डान्वयविधिः	(2) अभिनयविधिः
(3) परिचर्याविधिः	(4) परियोजनाविधिः

75. वैदिकशिक्षाव्यवस्थायां पद्यशिक्षणस्य उत्कृष्टः विधिः -

(1) प्रत्यक्षविधिः	(2) पारायणविधिः
(3) पाठ्यपुस्तकविधिः	(4) सूत्रविधिः

76. कठोपनिषदि कस्य शिक्षणविधेः प्रमाणं दृश्यते ?

(1) परम्परागतविधिः	(2) व्याख्यानविधिः
(3) प्रश्नोत्तरविधिः	(4) प्रत्यक्षविधिः

77. सस्वरवाचनम् आवश्यकं वर्तते -

(1) पद्यशिक्षणे	(2) नाटकशिक्षणे	(3) गद्यशिक्षणे	(4) व्याकरणशिक्षणे

78. पौराणिकविषयाणां शिक्षणं सारल्येन भवति -

(1) गद्यशिक्षणविधिना	(2) पद्यशिक्षणविधिना
(3) नाटकशिक्षणविधिना	(4) कथामाध्यमेन

79. कथाकथने उपयुक्तं शिक्षणकौशलम् -

(1) प्रश्नकरणम्	(2) व्याख्यानम्	(3) पुनर्बलनम्	(4) प्रेरकवैविध्यम्

80. नाटकशिक्षणार्थम् उपयुक्तविधिः -

(1) प्रत्यक्षविधिः	(2) अनुवादविधिः	(3) अभिनयविधिः	(4) व्याख्यानविधिः

81. संस्कृते वाक्यसंरचनाभ्यासार्थमुपयुक्तोपागमः -

(1) सम्प्रेषणोपागमः	(2) संरचनात्मकोपागमः
(3) सान्दर्भिकोपागमः	(4) प्रत्यक्षोपागमः

82. संस्कृतभाषायाः बोधनाभ्यासयोः संसाधनानि सन्ति -

- A) चित्रपट्टिका
- B) पर्यटनम्
- C) भाषावल्लरी
- D) वीथिनाटकम्

- (1) A
- (2) A B
- (3) A C D
- (4) A B C D

83. नाटकं भवति कस्योपरि आधारितम् ?

- (1) श्रव्योपकरणम्
- (2) दृश्योपकरणम्
- (3) दृश्यश्रव्योपकरणम्
- (4) सूक्ष्मशिक्षणम्

84. संस्कृतविश्वविद्यालयेषु कस्मिन् विश्वविद्यालये प्रथमतया भाषाप्रयोगशाला संस्थापिता ?

- (1) राष्ट्रियसंस्कृतसंस्थाने
- (2) राजस्थानसंस्कृतविश्वविद्यालये
- (3) राष्ट्रियसंस्कृतविद्यापीठे
- (4) सम्पूर्णानन्दसंस्कृतविश्वविद्यालये

85. संस्कृतभाषाभ्यासाय समुपयुक्तसाधनमिदम् -

- (1) टङ्कणम्
- (2) ध्वनिमुद्रणयन्त्रम्
- (3) भाषाप्रयोगशाला
- (4) स्वगृहम्

86. पाठ्यपुस्तकस्य गुणेषु न वर्तते -

- (1) व्यावहारिकः
- (2) सोद्देश्यः
- (3) स्तरानुसारः
- (4) बृहदाकारः

87. PPT निर्माणं सम्भवम् -

- (1) Excel द्वारा
- (2) Word file द्वारा
- (3) MS Office PowerPoint द्वारा
- (4) Page Maker द्वारा

88. इदं नास्ति दृश्योपकरणम् -

- (1) श्यामपट्टः
- (2) अध्यापकः
- (3) पुस्तकम्
- (4) Over Head Projecter (OHP)

89. नायं पाठ्यपुस्तकस्य बाह्यगुणो वर्तते -

(1) चित्राणि	(2) आकारः
(3) मूल्यम्	(4) व्यवस्थितक्रमः

90. शिक्षणे किं प्रमुखं सहायकोपकरणम् ?

(1) श्यामफलकम्	(2) संगणकम्
(3) प्रत्यक्षसाधनम्	(4) ध्वनिविस्तारयन्त्रम्

91. प्राथमिकस्तरे संस्कृतभाषायाः पाठ्यपुस्तकं भवेत् -

(1) सरलम्	(2) आकर्षकम्
(3) कठिनम्	(4) बुद्धिवर्धकम्

92. छात्राणां सर्जनात्मकतायाः परीक्षणार्थम् उपयुक्ता परीक्षा -

(1) कक्षापरीक्षा	(2) त्रयीमासिकी परीक्षा
(3) वार्षिकपरीक्षा	(4) निबन्धात्मकपरीक्षा

93. किं नाम मापनम् ?

(1) मूर्तगुणानां विश्लेषणम्	(2) मूर्तामूर्तगुणानां विश्लेषणम्
(3) अमूर्तगुणानां विश्लेषणम्	(4) व्यवहारपरिमार्जनम्

94. निरन्तरमूल्यांकनस्य प्रमुखमुद्देश्यम् -

(1) कक्षोन्नतिः	(2) अङ्कप्रदानम्
(3) व्यवहारपरिमार्जनम्	(4) अमूर्तगुणानां मापनम्

95. छात्राणां धारणाशक्तेः परीक्षणाय उपयुक्ता परीक्षा -

(1) प्रायोगिकपरीक्षा	(2) शलाकापरीक्षा
(3) लिखितपरीक्षा	(4) वार्षिकपरीक्षा

96. छात्राणां सर्जनात्मकशक्तेः विकासाय परीक्षणं भवति -

(1) समग्रमूल्याङ्कनेन	(2) समग्रसततमूल्याङ्कनेन
(3) निरन्तरमूल्याङ्कनेन	(4) व्यवहारमूल्याङ्कनेन

97. मेलनं कुरुत

मूल्याङ्कनपद्धतिः

उदाहरणानि

A) अन्वितिपरीक्षा	i) समग्रमूल्याङ्कनम्
B) उपचारात्मकपरीक्षा	ii) सततमूल्याङ्कनम्
C) सत्रात्मकपरीक्षा	iii) समग्रसततमूल्याङ्कनम्
D) सुधारात्मक-निर्णयात्मकपरीक्षे	iv) समाशोधनमूल्याङ्कनम्

(A) (B) (C) (D)

(1) ii iv i iii
(2) iv ii iii i
(3) i iii iv ii
(4) iii i ii iv

98. मूल्याङ्कने मापनम् अन्तर्निहितं वर्तते इति कथनम् -

(1) सत्यम्	(2) असत्यम्	(3) अस्पष्टम्	(4) आंशिकसत्यम्

99. मेलनं कुरुत ।

गुणाः

मापकोपकरणानि

A) मूर्तगुणाः	i) वस्तुनिष्ठप्रश्नावलिः
B) अमूर्तगुणाः	ii) प्रक्षेपणविधिद्वारा
C) मूर्तामूर्तगुणाः	iii) निबन्धलेखनद्वारा
D) विश्लेषणात्मकगुणाः	iv) गणितीयपरीक्षणम्

(A) (B) (C) (D)

(1) ii i iv iii
(2) iii iv i ii
(3) iv iii ii i
(4) i ii iii iv

100. कस्मिन् उपकरणे व्यक्तिनिष्ठतायाः आधिक्यं दृश्यते ?

(1) प्रश्नावलिः	(2) निर्धारणमापनी
(3) साक्षात्कारः	(4) लिखितपरीक्षा

2PS1

Booklet Code **B**

SPACE FOR ROUGH WORK
